

НАЦИОНАЛНА КОНФЕРЕНЦИЯ

„Колективната и националната сигурност и отбрана в контекста на динамичните промени в геополитическата среда и по-рационалното използване на намалените отбранителни разходи в страните от НАТО и ЕС”

30 и 31 януари 2012 г., Централен военен клуб - София

ТЕМА: “ ТРАНСГРАНИЧНА ПРЕСТЪПНОСТ И МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО”

Заместник – министър на вътрешните работи Димитър Георгиев

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,

Промените в средата за сигурност в началото на 21 век са дефинирани от динамиката на глобалните зависимости на днешния свят. Заплахи като състоянието на околната среда, увеличената честота и размах на природните катаклизми, изчерпващите се ресурси на планетата, престъпността и миграцията детерминират сложни обществено-икономически взаимовръзки. При това средата за сигурност поставя значителни изисквания по отношение функционирането на отделните държави, политическите съюзи и междудържавните отношения изобщо. Възникването и развитието на глобалната икономическа криза през 2009 г. категорично очерта непосредствената зависимост на икономиките на отделните държави и съюзи.

Бързото развитие на комуникациите, транспорта и глобалната мрежа за информационен обмен изискват подмяна на стратегическите концепции за функциониране на съвременните социални системи. Основното предизвикателство днес е да се генерира сигурност и стабилност за отделния гражданин в среда, изпълнена с рискове и заплахи от различно естество. Дългогодишните разбирания, че в основата на модела за сигурност са силовите структури на държавата, са решително променени от правителството на европейското развитие на Република България. Сигурността на отделния гражданин, разбираана като състояние на гарантирани човешки права и възможности за напредък, е поставена

във фокуса на нашето внимание. Този подход намери реализация в приетата през 2011 г. Стратегия за национална сигурност. Значително се разшири областта на политиките за сигурност в сферата на обществения живот, като освен върху традиционните приоритети в областта на отбраната, разузнаването, външната политика и противодействието на престъпността усилията се насочват и върху защитата на населението, здравеопазването, образованието, правораздаването и социалната сигурност.

Политиката за национална сигурност на Република България се разглежда в неразривна връзка със сигурността на Европейския съюз, НАТО, съседните държави и държавите от региона на Югоизточна Европа.

Югоизточна Европа, като регион с хилядолетна история се отличава с голяма етническа и религиозна пестрота на населението и културно многообразие, усложнявани от значими социално-икономически проблеми. Влияние върху нейната сигурност оказва близостта до региони с висок конфликтен потенциал – Кавказ, Близък и Среден изток. Те не само генерират рискова миграция, но са съпроводени от активна незаконна търговия с оръжие и боеприпаси, а нерядко стимулират и износа на радикализъм и екстремизъм извън районите на конфликта. Разпространението на радикални идеи и практики се превърща в глобална заплаха за сигурността.

Глобализацията значително повиши трансграничния характер на организираната престъпност, като съвременните средства за комуникации създават условия за изграждане на престъпни организации от мрежов тип. Геостратегическата специфика на нашия регион, пресичан от пътища, свързващи Европа и Азия, естествено се вписва в маршрутите, използвани от международната престъпност. Географското разположение и възможностите, които членството в ЕС предоставя на част от страните, поражда допълнителен интерес от страна на трансгранични криминални мрежи за нелегален трафик на наркотици, хора, оръжие и стоки.

Като следствие от икономическата и финансовата криза много криминални пазари се разшириха, организираната престъпност се приспособи успешно към новите реалности и в краткосрочен и дългосрочен план ще продължи да търси възможности за допълнителна експанзия. Острият недостиг на ликвидност в международния финансов

сектор спомогна за значително увеличаване на финансовите средства на престъпните групи.

Непосредствена е зависимостта между икономическата рецесия и повишаването на нивото на престъпността в средносрочен и дългосрочен период. При устойчиви социално-икономически трудности се генерира ръст на организираната престъпност, поради безработица и ограничено потребление, бюджетен недостиг, включително и за правоохранителните органи. Младите хора и етническите малцинства, населяващи икономически неразвити региони, са чувствително изложени на риск от привличане за участие в престъпни групи.

Наркопрестъпността и нейното негативно влияние в много сфери на обществения и социалния живот се отнасят към факторите, застрашаващи сигурността и здравето на обществото. Тя е един от престъпните феномени, оценявани като заплаха за страните от Европейския съюз. Трафикът на наркотици и свързаното с него разпространение са едни от най-доходоносните престъпни дейности, които имат структуроопределящо значение за организираната престъпност като цяло. От съществена важност за противодействието на наркопрестъпността в регионален план има Центъра на Инициативата за сътрудничество в Югоизточна Европа със седалище в Букурещ.

Контрабандата с горива, алкохол, хранителни и нехранителни стоки нанася значителни вреди на икономиката. Това от своя страна има пряко отношение към социалната сигурност. В същността си контрабандата е трансгранична престъпна дейност, стимулирана от различията в пазарите и данъчните ставки в страните на региона. Престъпните структури инвестират значителни финансови средства поради реализирането на високи печалби.

Богатото историческо наследство на територията на Балканите е съществена предпоставка за развитие на престъпна дейност с културно-исторически ценности. Засиленият интерес на богати колекционери е стимул за организираната престъпност в тази сфера.

Черно море и свързаните с него водни пътища създават допълнителна възможност за престъпните групи в Югоизточна Европа както за легални търговски операции, така и за организирана престъпна дейност.

От съществена важност за процеса по изграждане на регионални и обществени системи за сигурност е дефинирането на взаимовръзките между тероризма и организираната престъпност. Терористичните групировки активно използват съществуващите нелегални канали на престъпните структури за трафик на наркотици, хора и оръжие. Методите на организираната престъпност за пране на пари са предпочитани от терористичните организации за финансиране на дейността им.

Същевременно организираната престъпност използва способности на терористична дейност както за постигане на конкретни свои цели, така и за осигуряване на благоприятни условия за развитие на дейността си. Стремещът към генериране и поддържане на нестабилност в отделни сфери на икономиката, отслабване на държавната институционална среда посредством корупция и създаване на напрежение и страх в обществото са част от методите.

Трафикът на хора е във фокуса на общественото внимание с различните форми за уронване на човешкото достойнство, рушене на държавността и дискредитиране на конкретната държава пред света. Ефективността на противодействието на трафика на хора с цел сексуална и трудова експлоатация задължително се обвързва с международно и регионално сътрудничество на правоохранителните органи.

Миграцията е феномен на днешното време, който може да се разглежда както като необходим ресурс за националната икономика, така и като потенциална заплаха за сигурността на страната. Република България като външна граница на ЕС работи за изпълнението на дългосрочна, единна и ясно формулирана политика за охрана на европейската граница, борба срещу незаконната миграция, каналджийството и трафика на хора. Устойчивата тенденция страната да се трансформира от страна на емиграция през транзитна държава към държава, привличаща имиграция, изисква предприемане на широк спектър от мерки за овладяване на възможен имиграционен натиск. Една значителна стъпка в тази посока е повишената ефективност на граничния контрол и охраната на държавната граница, при което страната ни покри всички критерии за присъединяване към Шенгенското пространство. Предстоящото приемане на страната в Шенген е предизвикателство към системата за сигурност, в отговор на което България чрез приетата Национална стратегия в областта на миграцията, убежището и

интеграцията (2011 – 2020 г.) изгради единна национална политика при управлението на миграционните процеси.

Като държава-член на ЕС България развива активно сътрудничество в областта на вътрешните работи в двете основни направления – в рамките на Европейския съюз и на двустранна, регионална и многостранна основа.

МВР работи в съгласие с политиката на държавата да проектира европейските ценности, стандарти и практики в страните от Западните Балкани, в контекста на тяхната европейска перспектива. Съществен момент в тази област е качествено обновяване и усъвършенстване на договорно-правната база, с което се създават възможности за издигане на оперативното сътрудничество на качествено ново ниво. Като пример може да се посочи въвеждането на най-съвременните методи и форми на взаимодействие, заложен в Конвенцията за полицейско сътрудничество в ЮИЕ.

В рамките на Черноморското икономическо сътрудничество функционира работна група за противодействие на трансграничната организирана престъпност. Създадената мрежа от офицери за връзка с участие на вътрешните министерства на България, Армения, Азербайджан, Гърция, Румъния, Турция, Русия, Албания, Грузия и Молдова подпомага обмена на информация и провеждането на координирани действия по разследване на транснационалните престъпни структури. Използват се и възможностите за алтернативно развитие на регионалното оперативно сътрудничество между граничните полицейски служби чрез Черноморския граничен координационен и информационен център, ситуиран в Бургас.

Правоохранителните органи осъществяват активно оперативно сътрудничество с Европол и специализираните структури на държавите - членки на Европейския съюз. Сътрудничеството в рамките на съюза се допълва от интензивното взаимодействие с партньорските служби на САЩ, турската национална полиция и полицейските служби на страните от Западните Балкани.

Успешното сътрудничество в регионален план утвърждава ролята на България като фактор за укрепване на доверието, защита на политическата стабилност и икономическото развитие в Югоизточна

Европа – насоки, които представляват както национален приоритет, така и стратегическа цел на ЕС.

Сигурността, днес се превръща в ключов фактор за осигуряването на високо качество на живот в европейското общество и за защита на критичната инфраструктура чрез предотвратяване на общите заплахи и справяне с тях.

Новите глобални измерения на сигурността, правят все по-значимо сътрудничеството между държавите за противодействие на новите предизвикателства, надхвърлящи националните, двустранните и регионалните способности. Характерът и динамиката на съвременните предизвикателства създадоха ситуацията, държавата, независимо от ресурсите си, да не е в състояние да се справи самостоятелно с новите рискове и заплахи за сигурността. Решенията за повечето проблеми все повече трябва да се търсят в изграждането и укрепването на ефективни системи за колективна сигурност.

Специфичната среда за сигурност, в която съществува съвременното ни общество, изисква изграждане и поддържане на интегриран и балансиран национален капацитет за адекватно противопоставяне на рисковете и заплахите. Целенасоченото и ефективното развиване на обществените ресурси за сигурност и обществен ред предполага това да става в съответствие със Стратегията за национална сигурност. Съществена предпоставка за успех е прилагането на системен и целенасочен подход, основан върху анализа на риска и рационалното използване на възможностите на международното сътрудничество. Използването на общностните механизми на колективните системи за сигурност на Европейския съюз и НАТО освен възможност е и съюзен ангажимент, свързан с развиване на способности за ефективно участие на България в мисии на ЕС и НАТО в отговор на кризи.

Вътрешната сигурност и обществения ред не са отделни елементи в системата на националната сигурност. Тяхната защита предполага ефективен контрол върху протичащите процеси и явления, които имат отношение и оказват влияние върху стабилността и просперитета на държавата.